

Huvudman

Järfälla kommun
kontakt@jarfalla.se

Beslut

Datum 2026-06-26
Dnr SI 2026:4083
Sida **1 (11)**

Ärendet

Tillsyn av grundskolan Åltaskolan i Järfälla kommun

Beslut

Föreläggande

Skolinspektionen förelägger med stöd av 26 kap. 10 § skollagen (2010:800) Järfälla Kommun att senast den **4 juni 2027** ha vidtagit nedan angivna åtgärder avseende brister rörande extra studietid och garantin för tidiga stödinsatser. De vidtagna åtgärderna ska senast samma dag skriftligen redovisas till Skolinspektionen.

Om Järfälla Kommun inte följer detta föreläggande kan mer ingripande sanktioner komma att aktualiseras.

Beslutet om föreläggande gäller omedelbart enligt 26 kap. 10 § tredje stycket skollagen. Beslutet om föreläggande får enligt 28 kap. 2 och 18 §§ skollagen inte överklagas.

Järfälla Kommun ska vidta följande åtgärder

Extra studietid

1. Se till att elever i årskurs 4–9 erbjuds att frivilligt delta i undervisning i form av extra studietid i en omfattning minst två timmars i veckan under eller i direkt anslutning till skoldagen. Av huvudmannens redovisning ska det framgå hur erbjudandet om extra studietid utformats och omfattningen av detta. (10 kap. 5 a § första stycket skollagen).

Användningen av de obligatoriska materialen

1. Se till att nationella bedömningsstöd används under både höst- och vårtermin i samtliga obligatoriska delar i enlighet med Skolverkets föreskrifter. Huvudmannens redovisning ska innefatta en redogörelse för hur användande av obligatoriska bedömningsstöd genomförts vårterminen 2027. (9 kap. 22 b–c §§ skolförordningen [2011:185] och 2–3 och 4–5 §§ Skolverkets föreskrifter om obligatoriska nationella bedömningsstöd i svenska, svenska som andraspråk och matematik i årskurs 1. [SKOLFS 2016:66])

Avstående från ingripande

Skolinspektionen avstår med stöd av 26 kap. 12 § p. 3 skollagen (2010:800) från att ingripa mot Järfälla kommun avseende brister rörande anmälan om kränkande behandling. Skolinspektionen avslutar därmed ärendet i denna del.

Beslutet om avstående från ingripande får enligt 28 kap. 2 och 18 §§ skollagen inte överklagas.

Områden utan konstaterade brister

Skolinspektionen avslutar ärendet i de delar det avser särskild bedömning och planering av extra anpassningar, uppföljning och överföring av de extra anpassningar som getts i ämnena svenska, svenska som andraspråk och matematik samt agerande vid kränkande behandling.

Redovisning av åtgärder

Redovisningen av de vidtagna åtgärderna skickas via e-post till skolinspektionen.stockholm@skolinspektionen.se, eller per post till

Skolinspektionen, Box 23069, 104 35 Stockholm. Hänvisa till Skolinspektionens diarienummer för ärendet (dnr SI 2026:4083) i de handlingar som sänds in.

Om ärendet

Skolinspektionen har utifrån myndighetens risk- och väsentlighetsanalys våren 2026 inlett en tillsyn av Ålstaskolan som är en grundskola F-5 i Järfälla kommun.

I tillsynen har Skolinspektionen kontrollerat om verksamheten vid Ålstaskolan följer gällande bestämmelser om extra studietid, agerande vid kränkande behandling, anmälan om kränkande behandling, samt användningen av de obligatoriska materialen, särskild bedömning och planering av extra anpassningar samt uppföljning och överföring av de extra anpassningar som getts i ämnena svenska, svenska som andraspråk och matematik inom ramen för garantin för tidiga stödinsatser.

Tillsynen har genomförts genom intervjuer med elever, lärare, personal i elevhälsan och rektorn samt lektionsobservationer mellan den 27 maj och den 10 juni. Som en del av tillsynen har även dokumentation granskats, bland annat kränkingsanmälningar, sammanställningar av resultat på kartläggningsmaterial i förskoleklass samt resultat på bedömningsstöd i årskurs 1. Huvudmannen har yttrat sig över allt material av betydelse för beslutet.

Motivering av beslutet

Huvudmannen ansvarar för att utbildningen genomförs i enlighet med bestämmelserna i skollagen, föreskrifter som har meddelats med stöd av skollagen och de bestämmelser för utbildningen som kan finnas i andra författningar (2 kap. 8 § skollagen). Vidare ska huvudmannen se till att nödvändiga åtgärder vidtas om det framkommer att det finns brister i verksamheten. (4 kap. 7 § skollagen)

Föreläggande

Extra studietid

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Av den till Skolinspektionen inkomna dokumentationen likväl som av intervju med elever, lärare och rektorn framgår att eleverna i årskurs 4–5 erbjuds att frivilligt delta i 60 minuter extra studietid på tisdagar i direkt anslutning till skoldagen. Såväl elever, lärare och rektorn uppger att den extra studietiden är frivillig och att lärare från mellanstatidet turas om att hålla i den. Lärarna uppger även att studietiden inte anges på scheman, men att de informerar eleverna via veckobrevet. I intervju uppger rektorn att den extra studietiden och vilken lärare som håller i den kan anpassas efter elevernas ämnesbehov.

Rättslig reglering

Elever i årskurs 4–9 ska erbjudas att frivilligt delta i undervisning i form av extra studietid. Erbjudandet ska omfatta minst två timmar per vecka. Undervisningen ska anordnas under eller i direkt anslutning till skoldagen vid den skolenhet eleven tillhör. Extra studietid ska inte räknas in i den minsta totala undervisningstiden. (10 kap. 5 a § skollagen)

Bestämmelsen i 10 kap. 5a § skollagen har ny lydelse från den 1 juli 2026 genom lag 2025:729. Bestämmelsen tillämpas första gången på utbildning och annan verksamhet som bedrivs efter den 30 juni 2028. Äldre bestämmelser gäller fortfarande för utbildning och annan verksamhet som bedrivs före den 1 juli 2028.

Skolinspektionens bedömning

Skolinspektionen bedömer att det finns brister i skolans erbjudande om extra studietid. Av utredningen framgår att eleverna i årskurserna 4 och 5 erbjuds 60 minuter extra studietid i veckan, att den är frivillig samt ligger i

anslutning till skoldagen. Av skollagen framgår att elever i årskurserna 4–6 ska erbjudas att frivilligt delta i undervisning i form av extra studietid och att erbjudandet ska omfatta minst två timmar per vecka. Att inte alla elever som ska erbjudas extra studietid erbjuds sådan minst två timmar i veckan är en brist.

Garantin för tidiga stödinsatser

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Användningen av de obligatoriska materialen

I intervju uppger lärare, representanter från elevhälsan och rektorn att kartläggningsmaterialen i förskoleklass, Hitta matematiken och Hitta språket har genomförts under höstterminen 2025.

Avseende de obligatoriska nationella bedömningsstöden i årskurs 1 uppger lärare, representanter från elevhälsan och rektorn att dessa har använts under höstterminen 2025, men att de obligatoriska bedömningsstöden för årskurs 1 inte har använts under vårterminen 2026. Lärare uppger att de fått till sig att de inte skulle använda bedömningsstöden i årskurs 1 under vårterminen eftersom de skulle göra andra kartläggningar enligt huvudmannens rutin.

Skolinspektionen har tagit del av huvudmannens dokument "Plan för obligatoriska uppföljningar i Järfälla kommuns skolor". Av dokumentet framgår att nationella bedömningsstöd för årskurs 1 i svenska, svenska som andra språk och matematik ska genomföras under höstterminen. I dokumentet omnämns inte att bedömningsstöden för årskurs 1 ska användas under vårterminen. Rektorn uppger i intervjun att kommunens screeningplan inte innefattat användande av bedömningsstöden i årskurs 1 under vårterminen vilket lett till att de inte har använts.

Lärare, representanter från elevhälsan och rektorn uppger i intervjuer att de nationella proven i årskurs 3 har genomförts inom den av Skolverket angivna tidsperioden, men att proven vid tidpunkten för Skolinspektionens skolbesök ännu inte var rättade och sammanställda. Rektorn uppger att alla elever i årskurs 3 har genomfört nationella proven.

Särskild bedömning och planering av extra anpassningar

Lärare, representanter från elevhälsan och rektorn uppger i intervjuer att lärare och speciallärare utifrån de nationella kartläggningsmaterialen och bedömningsstöden går igenom och analyserar resultaten för varje elev. Lärare från förskoleklass och representanter från elevhälsan uppger att de genomfört en särskild bedömning i de fall det funnits en indikation på att eleven inte kommer uppfylla kriterierna för bedömning av kunskaper i svenska/svenska som andraspråk eller i matematik som ska uppfyllas i

årskurs 1. Lärare har i samråd med specialpedagogisk kompetens även planerat extra anpassningar som satts in för vissa av eleverna i förskoleklass efter det att den särskilda bedömningen har gjorts.

Gällande årskurs 1 uppger ansvarig lärare, elevhälsopersonal och rektorn att en särskild bedömning gjorts för de elever där det funnits en indikation på att eleven inte kommer uppfylla kriterierna för bedömning av kunskaper i svenska/svenska som andraspråk eller i matematik. En sådan bedömning utifrån bedömningsstöden i årskurs 1 genomfördes endast under hösten eftersom bedömningstöden inte användes under våren. Bedömningen genomfördes av ansvarig lärare i samråd med personal med specialpedagogisk kompetens. Utifrån den särskilda bedömningen som gjordes under hösten har lärare planerat extra anpassningar i samråd med personal som har specialpedagogisk kompetens för vissa av eleverna i årskurs 1 utifrån resultaten från bedömningsstöden.

När det gäller årskurs 3 så uppger såväl lärare som elevhälsan att de vid tidpunkten för intervjun ännu inte hunnit genomföra den särskilda bedömningen utifrån resultaten på de nationella proven. Rektorn uppger i intervju att ett tillfälle då ansvarig lärare och personal med specialpedagogisk kompetens ska analysera resultaten och genomföra särskild bedömning av elevers kunskapsutveckling är inplanerad efter terminens slut i juni.

Uppföljning och överföring av extra anpassningar som getts i ämnena svenska, svenska som andraspråk och matematik.

Lärare uppger i intervju att de extra anpassningarna följs upp i samråd med specialpedagogisk kompetens både löpande och i slutet av förskoleklass, årskurs 1 och 3. I intervju uppger rektorn att lärare från förskoleklass följer eleverna i övergången till lågstadiet, vilket medför att resultatet av uppföljningen av extra anpassningar i ämnena svenska/svenska som andraspråk och matematik överförs naturligt.

Vad gäller överlämningen som gjordes mellan årskurs 3 och 4 inför innevarande läsår, 2025/2026, så uppger lärare i årskurs 4 att denna var bristfällig. Lärare uppger att överföringen inte innefattade specifik information om extra anpassningar i ämnena svenska/svenska som andra språk och matematik utan att denna var av mer generell karaktär.

Rektorn uppger i intervju att stadiövergångarna är ett identifierat utvecklingsområde och att det finns en plan inför kommande läsår i syfte att förbättra dessa. Rektorn uppger vidare att överlämning mellan årskurs 3 och 4 inför kommande läsår, 2026/2027, kommer att ske under förarbetsdagarna i augusti 2026 och att överlämnade lärare, mottagande lärare, speciallärarna och skolledningen kommer att delta vid detta tillfälle.

Rättslig reglering

Nationella kartläggningsmaterial ska användas i förskoleklassen för att kartlägga elevernas språkliga medvetenhet och matematiska tänkande (8 kap. 2 § skolförordningen). Nationella bedömningsstöd ska användas i matematik och svenska eller svenska som andraspråk i årskurs 1 (9 kap. 22 b § skolförordningen). Nationella prov ska användas i matematik och svenska eller svenska som andraspråk i årskurs 3. (9 kap. 21 § skolförordningen)

Det ska göras en särskild bedömning av en elevs kunskapsutveckling i förskoleklassen och lågstadiet, om det utifrån användning av ett nationellt kartläggningsmaterial, nationellt bedömningsstöd eller nationellt prov, finns en indikation på att eleven inte kommer uppfylla kriterierna för bedömning av kunskaper i svenska, svenska som andraspråk eller matematik som ska uppfyllas i årskurs 1 och 3. (3 kap. 4 § skollagen)

Om det efter en särskild bedömning kan befaras att eleven inte kommer att uppfylla de kriterier för bedömning av kunskaper som gäller för den aktuella skolformen, ska det skyndsamt planeras för extra anpassningar enligt 3 kap. 5 § eller göras en anmälan till rektorn om utredning om behov av särskilt stöd enligt 3 kap. 7 skollagen. (3 kap. 4 § skollagen)

Ansvarig förskollärare eller lärare ska samråda med personal med specialpedagogisk kompetens vid en särskild bedömning enligt 3 kap. 4 §. Samråd med specialpedagogisk kompetens ska även ske vid planering av stöd som anges i 5 § när det i förskoleklassen eller lågstadiet upptäcks att sådant stöd behöver ges i svenska, svenska som andraspråk eller matematik. Sådant samråd behöver inte genomföras om den ansvariga förskolläraren eller läraren har specialpedagogisk kompetens. (3 kap. 4 a § skollagen)

I slutet av förskoleklassen och i slutet av lågstadiet i grundskolan, ska det genomföras en uppföljning av extra anpassningar i svenska, svenska som andraspråk och matematik. Resultatet av denna uppföljning ska överföras till den lärare som ska ansvara för eleven i nästa årskurs. Ansvarig förskolelärare och lärare ska samråda med specialpedagogisk kompetens vid en sådan uppföljning. (3 kap. 4 a och 4 b §§ skollagen)

För varje elev i årskurs 1 ska läraren använda Skolverkets nationella bedömningsstöd i läs- och skrivutveckling i ämnena svenska och svenska som andraspråk samt Skolverkets nationella bedömningsstöd i taluppfattning i ämnet matematik vid avstämningsstillfällen under både höstterminen och vårterminen (2–3 och 4–5 §§ Skolverkets föreskrifter om obligatoriska nationella bedömningsstöd i svenska, svenska som andraspråk och matematik i årskurs 1. [SKOLFS 2016:66]).

Skolinspektionens bedömning

Skolinspektionen bedömer att Ålstaskolans arbete med garantin för tidiga stödinsatser brister i användningen av de obligatoriska materialen.

Användningen av de obligatoriska materialen

Skolinspektionens utredning visar att skolan har använt de nationella kartläggningsmaterialen i förskoleklass och de nationella bedömningsstöden i årskurs 1 under höstterminen samt att alla elever i årskurs 3 har genomfört de nationella proven i matematik och svenska/svenska som andraspråk inom den av Skolverket angivna tidsperioden. Dock framgår att skolan inte har använt det nationella bedömningsstödet för årskurs 1 under vårterminen.

Av Skolverkets föreskrifter om obligatoriska nationella bedömningsstöd framgår att ansvarig lärare i årskurs 1 ska använda Skolverkets bedömningsstöd i svenska/svenska som andraspråk och matematik både höst- och vårtermin. Att de obligatoriska nationella bedömningsstöden i inte använts under vårterminen i årskurs 1 är en brist.

Särskild bedömning och planering av extra anpassningar

Av utredningen framgår inte annat än att ansvarig lärare efter användande av nationellt kartläggningsmaterial, nationella bedömningsstöd och nationella prov samt planerar stöd i form av extra anpassningar för vissa elever utifrån detta. Vidare framgår inte annat än att detta sker i samråd med personal som har specialpedagogisk kompetens. Av ovan redovisade omständigheter framkommer inte annat än att verksamheten uppfyller författningarnas krav vad gäller särskild bedömning och planering av extra anpassningar. Ärendet ska därför avslutas i denna del.

Uppföljning och överföring av de extra anpassningar som getts i ämnena svenska, svenska som andraspråk och matematik.

Av utredningen framgår att stöd i form av extra anpassningar i ämnena svenska/svenska som andraspråk och matematik följs upp i slutet av förskoleklass i samråd med specialpedagogisk kompetens samt att lärare från förskoleklass följer med eleverna i övergången till årskurs 1.

I utredningen framkommer uppgifter från lärare om att den överlämningen kring extra anpassningar i ämnena svenska/svenska som andra språk och matematik som gjordes till mottagande lärare i årskurs 4 inför innevarande läsår, 2025/2026, varit bristfällig. Rektorn har uppgett stadieövergångarna är ett identifierat utvecklingsområde och att åtgärder vidtas med anledning av detta. Rektorn uppger att överföring mellan årskurs 3 och 4 inför det nästkommande läsåret, 2026/2027, kommer att ske före läsårsstart i augusti 2026 samt att överlämnade lärare, mottagande lärare, speciallärarna och skolledningen kommer att delta vid detta tillfälle.

Av ovan redovisade omständigheter framkommer inte att Järfälla kommun brutit mot bestämmelserna när det gäller uppföljning och överföring av extra anpassningar. Ärendet ska därför avslutas i denna del.

Val av ingripande

Skolinspektionen får förelägga en huvudman som står under dess tillsyn att fullgöra sina skyldigheter, om verksamheten inte uppfyller de krav som följer av de föreskrifter som gäller för verksamheten (26 kap. 10 § skollagen).

Järfälla kommuns verksamhet vid Åltaskolan uppfyller inte författningarnas krav vad gäller garantin för de tidiga stödinsatserna. Det finns därför skäl att förelägga Järfälla kommun att fullgöra sina skyldigheter och vidta åtgärder för att avhjälpa bristerna.

Avstående från ingripande

Arbetet mot kränkande behandling

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Agerande vid kränkande behandling

I intervju uppger elever och lärare att det förekommer kränkningar mellan elever dagligen eller varje vecka och att det råder ett grovt språkbruk på skolan. Såväl elever som lärare, representanter från elevhälsan och rektorn uppger att lärare och övrig personal agerar för att avbryta pågående kränkande behandling. Skolans personal säger exempelvis till om någon utsätts för verbala kränkningar och går emellan vid fysisk konflikt. I intervju uppger rektorn att personal i stort sett agerar likvärdigt vid kränkande behandling, men att det finns viss skillnad mellan fast och tillfällig personal. I intervju uppger lärare och rektorn att lärarna reder ut händelsen med de inblandade, kontaktar vårdnadshavare samt informerar skolledningen. Representanter ur elevhälsa uppger att personal från trygghetsteamet vid behov går in och stöttar lärare.

Anmälan om kränkande behandling

Lärare både på lågstadiet och mellanstadiet uppger i intervjuer att de uppmärksammat eventuella kränkningar utan att anmäla dessa i skolans digitala system. Lärare berättar att de främst anmäler allvarligare kränkningar och att tidsbrist samt det digitala systemet är anledningar till att allt inte anmäls. Ytterligare en anledning enligt lärare är att skolans rutiner för kränkingsanmälningar är otydliga.

En lärare uppger i intervju att hen redde ut en tillfällig konflikt, gjorde bedömningen att ingen elev bar med sig något efteråt och därav inte anmälde händelsen det digitala systemet Stella. Ett annat exempel är en lärare som uppger att hen inte anmäler då elever säger fula ord till varandra för att de är uppretade.

Vidare uppger lärare på mellanstadiet att de inte anmäler sådant som sker i sociala medier på fritiden och som berör eleverna. En representant från elevhälsan uppger synsättet på skolan är att det är ett föräldraansvar och att det kan finnas personal som inte känner till att de är skyldiga att anmäla sådant som sker utanför skolan. I intervju uppger rektorn att skolledningen inte har varit tillräckligt tydliga med att personalen även ska anmäla det som sker på nätet. Rektorn berättar dock att skolan har agerat kring sådant som hänt på sociala medier och att de vid allvarligare händelser exempelvis kontaktat vårdnadshavare eller någon myndighet. Såväl elever som lärare, representanter ur elevhälsan och rektorn berättar i intervju om en händelse där en elev hotat en annan elev om dödligt våld genom att skicka en bild via mobiltelefonen. Rektorn uppger i intervju att vårdnadshavare och huvudmannen informerades. Skolan vidtog även åtgärder för att säkerställa den utsatta eleven och övriga elevers säkerhet och trygghet.

Rättslig reglering

Var och en som verkar inom utbildningen ska främja de mänskliga rättigheterna och aktivt motverka alla former av kränkande behandling. (1 kap. 5 § andra stycket skollagen)

Personalen får vidta de omedelbara och tillfälliga åtgärder som är befogade för att tillförsäkra eleverna trygghet och studiero. Detta innefattar en befogenhet att ingripa fysiskt för att avvärja våld, kränkningar eller andra ordningsstörningar. En åtgärd enligt första stycket får vidtas endast om den står i rimlig proportion till sitt syfte och övriga omständigheter. (5 kap. 6 § skollagen)

En lärare eller annan personal som får kännedom om att en elev anser sig ha blivit utsatt för kränkande behandling i samband med verksamheten är skyldig att anmäla detta till rektorn. En rektor som får kännedom om att en elev anser sig ha blivit utsatt för kränkande behandling i samband med verksamheten är skyldig att anmäla detta till huvudmannen. Huvudmannen är skyldig att skyndsamt utreda omständigheterna kring de uppgivna kränkningarna och i förekommande fall vidta de åtgärder som skäligen kan krävas för att förhindra kränkande behandling i framtiden. (6 kap. 10 § skollagen)

Av förarbeten till skollagen framgår att det är viktigt att ett barn eller en elev tas på allvar, när han eller hon påtalar att det förekommer trakasserier eller annan kränkande behandling i någon form. Skyldigheten att utreda gäller så fort det kommit till skolans kännedom att det förekommit

kränkningar eller att något barn eller någon elev känner sig kränkt (prop. 2005/06:38 s 141).

Skolinspektionens bedömning

Agerande vid kränkande behandling

Av ovan redovisade omständigheter framkommer inte annat än att verksamheten uppfyller författningarnas krav vad gäller att personal agerar då en elev utsätts för kränkande behandling.

Anmälan om kränkande behandling

Skolinspektionen bedömer att det finns brister gällande skolans arbete att anmäla kränkande behandling.

Av utredningen framgår att personal inte alltid anmäler till rektorn då de får kännedom om att en elev utsätts för kränkande behandling vare sig det sker i skolan eller på fritiden. Av skollagen framgår att en lärare eller annan personal som får kännedom om att en elev anser sig ha blivit utsatt för kränkande behandling är skyldig att anmäla detta till rektorn.

Anmälningsskyldigheten omfattar alla händelser där en elev upplever sig ha blivit utsatt för kränkande behandling. Det ska inte göras någon värdering av hur allvarlig en händelse är eller huruvida incidenten verkligen utgör kränkande behandling innan den anmäls till rektorn respektive huvudmannen. Att personal inte anmäler att elever anser sig ha blivit utsatta för kränkande behandling till rektorn medför att huvudmannen inte kan utreda omständigheterna och i förekommande fall vidta åtgärder för att förhindra kränkande behandling i framtiden. Att personal inte alltid anmäler att elever anser sig ha blivit utsatta för kränkande behandling till rektorn är en brist.

Val av ingripande

Skolinspektionen får enligt 26 kap. 12 § skollagen avstå från att ingripa om det i övrigt med hänsyn till omständigheterna finns särskilda skäl mot ett ingripande. Järfälla kommuns verksamhet vid Ålstaskolan uppfyller inte författningarnas krav vad gäller kränkande behandling.

Skolinspektionen bedömer att det finns särskilda skäl att avstå från att ingripa. Denna bedömning görs mot bakgrund av att 6 kap. 10 § skollagen kommer att ändras den 1 augusti 2026. Det finns inte stöd för att tillämpa de nya bestämmelserna innan de trätt i kraft och det finns i detta fall inte heller skäl att meddela ett föreläggande som endast sträcker sig till den 31 juli 2026.

X Niklas Lundström

Beslutsfattare

Signerat av: Niklas Lundström

X Susanne Lindberg Åkerberg

Föredragande

Signerat av: Susanne Lindberg Åkerberg

I ärendets slutliga handläggning har även utredare Henrik Ohlsson Westin, medverkat.